

N:o 8.

Ank. till Riksd. kansli den 15 februari 1894, kl. 2 e. m.

Utlåtande, i anledning af väckta motioner om lagstiftning rörande byggnade och underhåll af utfarts- och byvägar.

Uti två särskilda inom Andra Kammaren väckta motioner nr:is 4 och 13, hvilka hänvisats till lagutskottets behandling, hafva dels herr *Olof Anderson* i Hasselbol samt dels herrar *Anders Olsson* i Ornakärr, *P. Truedsson* i Haganäs, *Nils Nilsson* i Skärhus, *A. G. Gyllensvärd*, *J. Andersson* i Lysvik och *Jöns Andersson* hemställt om aflåtande af en skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran, att Kongl. Maj:t ville låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till lag om byggnade och underhåll af utfarts- och byvägar.

I den förra af dessa motioner erinrar herr *Olof Anderson* derom, att ifrågavarande vägar i allmänhet befinna sig uti ett otidsenligt skick. Detta vore, enligt motionärens åsigt, merendels beroende på de ofullständiga stadganden, som i ämnet funnes. Vid flere föregående riksdagar hade detta framhållits och fråga väckts att åstadkomma en mera omfattande och bestämd lagstiftning härutinnan. Jemväl lagutskottet hade erkänt behofvet häraf, men dock ansett detsamma icke vara så trängande, att icke med en dylik lagstiftning skulle kunna anstå, till dess verkningarne af 1891 års väglag finge visa sig, i synnerhet rörande huru många nuvarande byvägar, som kunde komma att ingå till bygdevägar i en blifvande vägdelning. Motionären anser emellertid — under påpekande deraf, att vägdelning för allmänna vägar redan är

Bih. till Riksd. Prot. 1894. 7 Saml. 5 Häft. (N:o 8).

företagen i en ganska stor del väghållningsdistrikt — att det till förekommande af orättvisa i fråga om underhållsskyldighet af utfarts- och byväg är af vigt, att lagstiftning i ämnet snarast möjligt kommer till stånd. Med afseende å svårigheten att uppställa allmänna bestämda grunder för en sådan lagstiftning anser motionären, att endast Kongl. Maj:t med det material, som står till dess förfogande, kan framlägga antagligt förslag i ämnet, men anför dock några af de grunder, som den blifvande lagen enligt motionärens åsigt borde innehålla, nemligen:

a) att såsom hittills underhållet åligger dem, som sig af vägarne betjena;

b) att till underhållsskyldige äfven räknas innehafvare af så kallad annan fastighet och med fastighet förenad industriel rörelse, då egaren eller innehafvaren, vid tiden för underhållsskyldighetens fördelning, sig af vägen begagnar;

c) att vägunderhållsskyldigheten beräknas och fullgöres efter gällande taxeringsvärde det år vägdelning förrättas;

d) att väghållningsskyldige, då de alla äro ense, ega att i vissa delar eller om allt som rör vägrågan, såväl sommar- som vinterväg, ingå förening, hvilken har lagligen förbindande kraft under 20 år, och att förening må kunna förnyas med eller utan förändring.

e) Kan icke, på sätt är nämndt, förening komma till stånd, har en eller flere byamän rätt att genom Konungens befallningshafvande kalla landtmätare eller annan lämplig person att vägen fördela, på sätt om allmänna vägars delning i lag föreskrifvet är.

f) För tillsyn af vägars hållande i vederbörligt skick väljer bylaget på utlyst sammanträde en förtroendeman till vägfogde för minst 5 år, hvilket val genom protokollsutdrag aflemnas till Konungens befallningshafvande för stadfästade af valet.

g) Vägfogden har att tillse, det väghållningsskyldig fullgör sin underhållsskyldighet, och en gång årligen, efter skedd pålysning, hålla vägsyn, och har vägfogden åliggande att muntligen eller skriftligen tillsäga den försumlige att inom viss dag hafva fullgjort sin skyldighet och derefter verkställa lega för den tredskande, hvarefter han har att omedelbart hos länsmannen påkalla handräckning att af vederbörande utbekomma verkställd lega.

I den senare motionen framhållas likaledes de bristfälligheter, som vidlåda den gällande lagstiftningen i förevarande ämne, samt behovet af en ny lag. Väglagen af den 23 oktober 1891 visar, säga motionärerna, vid sin tillämpning ett oafvisligt behof af lagstiftning om byvägars byggande och underhåll. Nämnda lag hade tillkommit i det

syfte, att väghållningsbesväret skulle blifva rättvist fördeladt på dem, som trafikerade de allmänna vägarne. Den tilläte sålunda, att de byvägar, som mera allmänt begagnades, finge upptagas såsom bygdevägar. Dermed komme de allmänna vägarne att betydligt ökas. På åtskilliga ställen finnes vid allmänna vägar belägna byar, som icke hade några byvägar att underhålla. Efter hand som den nya väglagen började tillämpas, komme antagligen deras antal att ökas genom att byvägarne blefve bygdevägar. Sådana byar erhöle visserligen en betydlig lindring i väghållningsbesväret, under det byar, hvilkas byvägar icke blefve bygdevägar, fortfarande hade sina byvägar att underhålla. Derjemte finge de längre vägsträckor på de allmänna vägarne att underhålla genom det ökade antalet af allmänna vägar. På detta sätt komme, vid den nya väglagens tillämpning, lagens syfte »att bereda lindring i besvärets utgörande» för många landtbruk att icke blifva en verklighet. Detta förhållande hade föranledt, att åtskilliga väghållningsskyldige, som hade jordbruksfastighet, sökte att motverka delning af de allmänna vägarne, tills detta kunde ske i sammanhang med delning af byvägarne enligt en blifvande ny och tidsenlig lag rörande byvägars byggande och underhåll. Att detta missförhållande behöfde snarast möjligt genom lagstiftning undanrödjas, torde icke kunna bestridas. För att undvika eller i någon mån minska antydda oegentligheter, som kunde uppstå, torde icke något annat sätt finnas för lagstiftningen än att stadga, att hvarje kommun borde blifva ett distrikt för underhållet af byvägar. Derigenom komme vägunderhållet att mera jemnt och rättvist fördelas på de väghållningsskyldige.

På grund häraf borde enligt motionärernas åsigt de hittills gällande bestämmelserna om by- och utfartsvägars underhåll upphävas och ett nytt lagförslag byggas hufvudsakligen på följande grunder:

1. Alla *gemensamma by- och utfartsvägar inom en kommun* böra fördelas och underhållas af kommunens väghållningsskyldige medlemmar. Till dessa vägar höra alla sådana, som blifvit anlagda på afskild gemensam bymark vid landtmäteriförrättningar, eller mark inköpt för väganläggning för *byars gemensamma samfärdsel* och äro förenade med *allmänna vägar eller andra byvägar*.

Deremot vägar, äfven om de äro anlagda på gemensam mark, till skogar, mossar, grustäppter, allmänningar och dylika ställen, böra *endast af delegarne i nämnda marker underhållas*.

Likaledes bör *enskild utfartsväg*, anlagd af jordegaren på egen mark och för egendomens bruk, *af honom sjelf underhållas*.

2. Grufvor, bruk, fabriker, qvarnar, sågar och dylika verk, be-

lägna i närheten af allmänna vägar, eller gemensamma byvägar, böra jemväl deltaga i naturaunderhållet af kommunens gemensamma byvägar, när dessa verk äro af den betydelse, att af dem erlägges bevillning för inkomst till staten för minst 800 kronor.

3. Vägunderhållet in natura bör utgöras efter det vägtal, som blifver åsatt egendomarne för de allmänna vägarne underhåll.

I likhet med hvad utskottet tillförene, då utskottet haft att yttra sig öfver förslag till lagstiftning i förevarande ämne, anført, finner utskottet de i ämnet gällande föreskrifter vara hvarken nog omfattande eller tillräckligt bestämda för ordnande af skyldigheten att bygga och underhålla utfarts- och byvägar. De gifva sålunda icke någon säker ledning vid bestämmande af den grund, enligt hvilken vägdelning mellan väghållningsskyldige skall ske, likasom de ej heller lemna bestämdt svar på frågan, huru verkställd vägdelning skall kunna vinna laga kraft; och bristen på tydliga föreskrifter i ämnet är, såsom utskottet vid ett föregående tillfälle yttrat, desto mera känbar, som ifrågavarande vägar numera med vår tids höjda anspråk på bekväma och lätta kommunikationsmedel måste anses vara af större betydelse, än då de nu gällande stadgandena tillkommo. Utskottet finner det sålunda vara af behovet påkalladt, att förbättrad lagstiftning uti förevarande hänseende snarast möjligt kommer till stånd; och det vid föregående riksdagar mot bifall till motioner i likartadt syfte åberopade skäl eller att man borde afvakta erfarenhet af den nya väglagens tillämpning synes utskottet förlora giltighet, i samma mån — på sätt redan är fallet — vägdelningen enligt den nya lagen hunnit företagas inom många väghållningsdistrikt.

Att i frågans närvarande skede och innan den utredning, som endast regeringen kan åstadkomma, föregått, närmare uttala sig om de grunder, på hvilka ett blifvande lagförslag bör byggas, synes utskottet icke lämpligt. Dock anser sig utskottet böra redan nu uttala såsom sin åsigt, att, på sätt i herr Olof Andersons motion förutsättes, skyldigheten att underhålla utfarts- och byvägarne bör fortfarande såsom hittills åligga dem, som af vägarne betjena sig.

På grund af det anförda får utskottet hemställa,

att Riksdagen måtte i underdånig skrifvelse an-
hålla, det Kongl. Maj:t ville låta utarbета och för

Riksdagen framlägga förslag till lag om byggande och underhåll af utfarts- och byvägar.

Stockholm den 15 februari 1894.

På lagutskottets vägnar:

L. ANNERSTEDT.

Reservation:

af herr *Annerstedt*, som anført: »Då de förnyade framställningar i förevarande ämne, hvilka vid innevarande riksdag förelegat till utskottets behandling, icke kunnat öfvertyga mig om lämpligheten att frånträda den ståndpunkt i ämnet, som af lagutskottet såväl vid 1892 som 1893 års riksdag intagits, och det synes sannolikt, att, derest förevarande fråga redan nu medelst en Riksdagens skrifvelse öfverlemnas till Kongl. Maj:ts ompröfning, derigenom icke någon större skyndsamhet i åstadkommandet af en förbättrad lagstiftning i förevarande ämne åvägabringas, enär antagligen Kongl. Maj:t, innan någon framställning till Riksdagen kommer att ega rum, skall afvakta verkningarne af nya väglagens tillämpning och särskildt afslutande af de vägdeltningar, som i flera orter inom riket lära pågå, har jag ansett, att utskottet icke bort tillstyrka någon åtgärd i anledning af de väckta framställningarne i detta ämne, och hemställer följaktligen, att förevarande motioner icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda»;

af herrar *Hasselrot*, *C. H. Lundström*, *Pehrsson*, *L. O. Larsson* och *Lundin*, hvilka instämt i herr *Annerstedts* reservation; samt
af herr *Fröberg*.

Herr *Näslund* har begärt få här antecknadt, att han icke deltagit i utskottets behandling af ofvan omförmälda ärenden.
